

Střední průmyslová škola na Proseku
190 00 Praha 9, Novoborská 610/2

STRATEGIE PREVENCE ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

školní rok 2024/2025

vypracovala:

Mgr. Martina Kuštová
výchovná poradkyně a školní metodička prevence

Střední průmyslová škola na Proseku
190 00 Praha 9, Novoborská 610/2

Obsah

Úvod	3
1. Charakteristika školní neúspěšnosti	3
2. Příčiny školní neúspěšnosti	3
3. Faktory školní neúspěšnosti	3
4. Prevence školní neúspěšnosti ze strany školy	4
4.1 Potřeby žáků a možná opatření	4
4.2 Pedagogické intervence v rámci prevence	5
5. Postup řešení školní neúspěšnosti	5
5.1 Formy a metody práce se žáky ohroženými školní neúspěšností.....	6
Závěr.....	6

STRATEGIE PREVENCE ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

Úvod

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z vyhlášky č. 27/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, v platném znění a jejím cílem je vyhledávání potencionálně neúspěšných žáků a vytváření podmínek ke zlepšení jejich školní úspěšnosti.

1. Charakteristika školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je z hlediska pedagogicko-psychologického a socio-pedagogického chápána jako selhávání žáka v podmínkách školního edukačního programu nejen špatným prospěchem, ale také vytvářením negativních psychických postojů a emočních stavů ve vztahu k vlastnímu učení, ke vzdělávání, k učitelům a obecně ke škole. Nejedná se pouze o špatný prospěch, ale rovněž o vytváření negativních psychických postojů a emočních stavů k vlastnímu učení, vzdělávání, učitelům a škole obecně.

2. Příčiny školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je vážným problémem, jehož řešení si vyžaduje náročnou práci se žákem a často také s jeho rodinou. Bývá důsledkem nevyváženosti ve vývoji osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci, volných vlastnostech a v neposlední řadě také v rodinném prostředí. Neprospěch je téměř vždy způsoben souborem mnoha příčin, které je třeba včas rozkrýt a přijmout účinná opatření směřujících k nápravě.

3. Faktory školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je vymezena řadou faktorů, především osobností a zdravotním stavem žáka, dále rodinným a mimoškolním prostředím a výchovně vzdělávacím procesem ve škole. Při řešení školní neúspěšnosti je nezbytná spolupráce školy, dalších odborníků, rodiny a samotného žáka. Podpora rodiny je v tomto procesu nenahraditelná i s ohledem na volbu budoucího povolání a budoucí život.

Jedná se o tyto faktory:

- osobnost dítěte – poruchy učení, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, snížená inteligence, snížená sebedůvěra, nízká motivace atd.,
- poruchy chování, PAS,
- zdravotní problémy žáka – dlouhodobá absence, častá krátkodobá absence,
- vysoká absence,
- změna ŠVP v důsledku přechodu na jinou školu,
- vliv rodiny – přílišné nároky, nepodporování ke vzdělávání z různých důvodů, rodinné prostředí s nezájmem o školu a školní dění, nezájem rodičů o spolupráci se školou,
- nadměrně ochranné rodinné prostředí,

- žák ohrožený sociálně nežádoucími jevy (zhoršená rodinná situace, šikana, domácí násilí, problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole, ve třídě, ve vztahu s učitelem), ohrožení sociálně patologickými jevy,
- žák – cizinec.

4. Prevence školní neúspěšnosti ze strany školy

Základem prevence školní neúspěšnosti je spolupráce všech zúčastněných stran, kterými jsou – žák, rodiče, třídní učitel, školní poradenské pracoviště, ostatní pedagogové, vedení školy a externí poradenské zařízení (PPP nebo SPC)).

Zásadním předpokladem je aktivní přístup všech pedagogů k vyhledávání signálů, které by mohly mít za následek školní neúspěšnost žáka. Je to s podivem, ale poměrně často je pedagog střední školy první osobou, která zaznamená charakteristické studijní obtíže a doporučuje žákovi a zákonným zástupcům odborné vyšetření v Pedagogicko-psychologické poradně.

V případě, že žák přichází do naší školy již po vyšetření v poradenském zařízení a má stanovena doporučení pro výchovně-vzdělávací proces, plně respektujeme tato doporučení a maximálně je realizujeme, individuálně přizpůsobujeme v každodenním vzdělávání a následně je vyhodnocujeme.

4.1 Potřeby žáků a možná opatření

Opatření volíme individuálně na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáků:

- Poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění:
 - kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z PPP nebo SPC,
 - integrace žáka a vytvoření plánu pedagogické podpory či IVP dle možností studovaného oboru.
- Odchylka v celkové úrovni inteligence:
 - konzultace o vhodnosti zvoleného oboru, protože množství učiva musí odpovídat požadavkům státních maturitních zkoušek,
 - pokud je to možné, definovat žákovi základní učivo, odpovídající jeho možnostem a schopnostem, vhodné metody práce, motivace, zažití úspěchu, možnost opravit si známku, individuální konzultace ve vyučování i mimo něj, spolupráce s PPP nebo SPC
 - integrace na základě plánu pedagogické podpory či IVP dle možnosti studovaného oboru a realizování dalších podpůrných opatření doporučených poradnou.
- Žáci ze sociálně znevýhodněného prostředí:
 - motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou,
 - vytvoření podmínek pro domácí přípravu i ve škole ve volných hodinách,
 - přístup k internetu ve škole,
 - možnost konzultací.
- Žáci s vysokou absencí:
 - včasné řešení zvýšené absence žáka ve vyučování, přizpůsobené důvodu absencí,

- podpora při zvládnutí zameškané látky - plán dostudování učiva a termínů dozkoušení, konzultace s žákem a rodiči.

4.2 Pedagogické intervence v rámci prevence

- Podpora motivace a zvyšování sebedůvěry u všech žáků:
 - klást na žáka přiměřené nároky,
 - zdůrazňovat jeho pozitivní stránky,
 - oceňovat jeho jedinečnost,
 - umožňovat žákovi vyslovovat vlastní názory,
 - podporovat aktivitu žáka,
 - pomáhat žákovi a radovat se z jeho úspěchů,
 - rozvíjet pocit empatie,
 - vyhýbat se negativnímu srovnávání,
 - zvyšovat aspirační úroveň u žáků.
- Vedení výchovně-vzdělávacího procesu - pedagogové:
 - spolupracují s třídním učitelem a výchovným poradcem,
 - znají vzdělávací možnosti žáků, mají přehled o úrovni jejich vědomostí a dovedností
 - jsou seznámeni s příčinami školních nedostatků konkrétních žáků, s jejich rodinným zázemím, ev. se zdravotním stavem,
 - seznamují žáky s kritérii školního výkonu, která jsou ve škole považována za školní úspěch, stanovují pravidla vzdělávacího procesu a způsoby hodnocení v daném předmětu,
 - seznamují žáky s možnými vhodnými styly učení a učí je vědomě používat styl pro ně v dané situaci nejvýhodnější,
 - podporují samostatné a nezávislé myšlení žáků,
 - rozvíjení kvalitní sebehodnocení žáků,
 - využívají metod aktivního učení a postupný rozvoj klíčových kompetencí,
 - nabízejí žákům a jejich zákonným zástupcům individuální konzultace na základě domluvy.

5. Postup řešení školní neúspěšnosti

- rodiče a zákonní zástupci jsou průběžně informováni o prospěchu prostřednictvím informačního systému (konkrétní známky, průměry, výchovná opatření, čtvrtletní hodnocení),
- vyučující konkrétního předmětu průběžně mapuje příčiny školního neúspěchu nebo zhoršeného prospěchu žáka,
- rodiče a zákonní zástupci se mohou v 1. a 3. čtvrtletí informovat na prospěch žáka u jednotlivých vyučujících během třídních schůzek, nebo na základě předem domluvené schůzky,
- v situacích vysokých absencí z důvodu nemoci se jednotliví vyučující domlouvají s žákem na doplnění si testů a zkoušení po jeho návratu do školy,

- třídní učitel při zvyšujících se absencích udržuje komunikaci se zákonným zástupcem žáka nebo se zletilým žákem a individuálně se domlouvá na dalších postupech, popř. na formě omlouvání se,
- v případě, že žák má zameškáno nad hranici stanovenou v pravidlech pro hodnocení, vyučující k této skutečnosti v pololetním a celkovém hodnocení postupují individuálně,
- v případě zájmu mohou žáci ohrožení školním neúspěchem kontaktovat výchovnou poradkyni nebo školní psycholožku za účelem poradenství (zmapování učebních stylů, nastavení podpory při učení, konzultace s PPP),
- v případě, že žák v předchozí době docházel do PPP a má neplatné Doporučení ŠPZ, je motivován k tomu kontaktovat PPP a požádat o kontrolní vyšetření,
- pokud žák do PPP nikdy nechodil a vyskytnou se u něj závažné obtíže ve vzdělávání, je motivován k tomu, aby oslovil příslušnou PPP a požádal o provedení diagnostiky,
- pedagogičtí pracovníci se seznámí s výsledky a doporučením PPP a doporučené postupy aplikují do své výuky, průběžně sledují vývoj a výsledky daného žáky, hodnotí a vzájemně konzultují efektivitu opatření.

5.1 Formy a metody práce se žáky ohroženými školní neúspěšností

U žákům ohrožených školním selháváním či žáků, kteří již v procesu vzdělávání selhávají, jsou individuálně zvoleny a nabízeny následující formy a metody práce:

- zadávání pravidelných úkolů, doplňujících domácích úkolů k procvičení učební látky,
- poskytnutí studijních materiálů v elektronické podobě,
- plán postupného doplnění učiva, rozfázování přezkoušení znalostí (např. po dlouhodobé absenci žáka),
- užívání podpůrných aktivit – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, umožnění opravy u nezdařených prací,
- používání podpůrných pomůcek při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky, nákresy, aj. dle charakteru předmětu a Doporučení ŠPZ,
- individuální práce se žákem v rámci hodiny,
- individuální konzultace s vyučujícím daného předmětu,
- nastavení Plánu pedagogické podpory žáka či IVP dle možnosti studovaného oboru.

Závěr

Základní podmínkou prevence školní neúspěšnosti je pozitivní klima školy, důvěra žáků a rodičů k učitelům a aktivní přístup a zájem učitelů o žáky.